

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَلَامٌ عَلَى آلِ يَسَّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا دَاعِيَ اللَّهِ وَرَبَّانِي آيَاتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَابَ اللَّهِ وَدِيَانَ دِينِهِ

مقدمه

زیارت آل یاسین، یکی از مشهورترین زیارت‌های حضرت مهدی موعود عجل الله فرجه است. راوی و ناقل این زیارت جناب ابوجعفر محمدبن عبدالله حمیری قمی است. وی عالمی برجسته، مورد اعتماد و صاحب کتابهای متعددی بوده و همه ی علمای رجال و بزرگان راوی شناس از او به بزرگی و قداست یاد کرده اند.

حمیری در دوران غیبت صغری می زیسته و سوالات مختلف خود را توسط نواب خاص از امام عصر عجل الله فرجه پرسیده و حدوداً چهار توقیع 1 از سوی آن حضرت در پاسخ به سوالات او نقل شده است. در پایان یکی از این توقیعات حضرت صاحب العصر عجل الله فرجه پس از آنکه سوالات او را پاسخ می دهند، میفرماید:

هرگاه خواستید توجه کنید به وسیله ما به سوی خداوند تبارک و تعالی و به سوی ما پس بگوئید چنانکه خدای تعالی فرموده:
(زیارت آل یاسین را می نگارند).

این زیارت حقیقتاً هدیه ای ارزشمند از طرف امام غائب بوده که روشنگر مسیر شیعیان منتظر، در دوران غیبت است. این زیارت شریف در منابع متعدد حدیثی نقل شده است. قدیمی ترین منبع موجود، کتاب شریف «الاحتجاج علی اهل اللجاج» اثر مرحوم ابو منصور احمد بن علی طبرسی از دانشمندان قرن ششم هجری قمری است.

- در زیارت آل یاسین کلمه "سلام" ۲۴ بار تکرار شده است همینطور ۲ واژه "حق" و "حجت" نیز ۱۲ مرتبه تکرار شده است.
- در زیارت آل یاسین خود حضرت مهدی به شما آموزش می دهد که چگونه و با چه ادبیات و یا القابی او را خطاب قرار دهید. امام زمان را به ما می شناساند.
- زیارت ال یاسین خلاصه ای از آنچه که شما باید در زمان غیبت حضرت بدانید است.
- اصول اعتقادی ما در این زیارت مشخص شده (دنیا - قبر - برزخ - قیامت - حساب - بهشت و جهنم)
- در زیارت آل یاسین مشخصه ی واقعی برای بخت بد و خوشبختی معین شده است .
- در این زیارت نامه دعاهایی گنجانده شده است که در خصوص پابرجا ماندن و فرج و ظهور حضرت است، همچنین صلوات هایی بر حضرت با لقب های مخصوص ارائه می شود.
- در این زیارت نامه اشاره شده که برای خود سازی و آمادگی برای ظهور چه کار باید کرد.
- زیارت آل یاسین مانند زیارت‌های دیگر، مناقب و فضایی را که برای ائمه معصومین می شمرد همه مستند به قرآن مجید است، یعنی با تأویل بعضی آیات، مصداق پنهان آیه را که در بطن آن است، ظاهر می کند.

محتوا و عبارات زیارت آل یاسین را می توان به چهار بخش اصلی تقسیم کرد .

بخش اول؛ سلام و درود بر حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله فرجه

بخش دوم؛ شهادت به عقاید حقه و گواه گرفتن امام

بخش سوم؛ بیان ملاک سعادت و شقاوت، تولی و تبری و معیار حق و باطل

بخش چهارم؛ تجدید بیعت و اعلام آمادگی برای یاری امام زمان عجل الله فرجه

قبل از اینکه پای در رکاب عمل بگذاریم، ابتدا باید معرفت خود را نسبت به امام کامل کنیم .

برای اینکه ما بتوانیم مسیری را به سلامت طی کنیم و به مقصد برسیم ، قبل از اینکه حرکت کنیم باید چند کار انجام بدهیم:

- عزم راسخ

- مشخص بودن مقصد

- شناخت مسیر (نقشه راه) - راه را بشناسیم والا به بیراهه خواهیم رفت

- کمک گرفتن از راهنمای مطمئن

- مرکب سالم و مطمئن

- توشه راه

و این گوشزد، رمز اساسی هدایت و ثبات قدم، در دوران تاریک غیبت است و پناه مطمئنی است برای نجات از آفات و

انحرافات، در این مسیر دشوار و پر پیچ و خم .

زیارت

زیارت از ریشه (الزَّور) است (المصباح المنیر فی غریب الشرح الکبیر، ج 2 ص 062)

. در معنای آن، قصد و میل را گفته اند .در ریشه این مفهوم میل و گرایش به زیارت شونده و روی گرداندن و بی توجهی به دیگران

نهفته است (معجم المقاییس اللغة، ج 3 ص 63).

زیارت پیوند قلبی و نوعی رابطه عاطفی با زیارت شونده است و در فرهنگ تشیع یعنی توجه قلبی و حضور جسم و جان در محضر

امام و به منظور تکریم و بزرگداشت و نیز انس و الفت با حجت خدا انجام می گیرد .

بر همین اساس فرقی نمی کند در حرم امام باشی یا فرسنگ ها دورتر، هر آن و در هر کجای کره خاکی ، میتوان دل را آسمانی

کرد ،دست ارادت بر سینه گذاشت و با عرض سلام به مولای خود ،جان را جلای تازه بخشید .

سلام

یک از واژه های پر کاربرد، در زیارتنامه ها عبارت « سلام » است.

سلام بهترین نوع تحیت و احترام گذاشتن در ابتدای ملاقات و از دستورات اجتماعی اسلام است که جایگزین آداب زشت

و خوی ناجوانمردی دوران جاهلیت شد.

امام حسین علیه السلام : السلام قبل الکلام (تحف العقول، ص 246)

در دنیا خداوند متعال به پیامبرش امر می کند: «و اذا جاءك الذین یؤ منون بایاتنا فقل سلام علیکم؛

و هنگامی که مؤمنان به آیات ما نزد تو آمدند پس بگو سلام بر شما (انعام 54 /)

فَاِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلٰی اَنْفُسِكُمْ تَحِيَّهٌ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُبَارَكَةٌ طَيِّبَةٌ كَذٰلِكَ يَبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ الْآيٰتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ (۶۱ نور)

پس هنگامی که به خانه ها وارد شدید بر خودتان سلام کنید که آن تحیتی از جانب خداوند، پر برکت و پاکیزه است.

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَ أَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا (الاحزاب 44)

تحیت ایشان از طرف خداوند روزی که او را ملاقات می کنند سلام است.

« و تحیتهم فیها سلام (یونس 10)

و تحیت اهل بهشت در آنجا سلام است.

در معنای سلام، سلامت و امنیت و تسلیم را گفته اند (معجم المقایس اللغة، ج 3، ص 09؛ مجمع البحرین، ج 6، ص 84). می توان گفت این معنا مفهوم عامی دارد که عنصر اصلی آن را سالم بودن از عیب، نقص، خصومت، تعرض و... تشکیل می دهد و مصادیق متعددی در امورمادی و معنوی را دربرمی گیرد.

سلام اگر به طور مطلق و بدون قید به کار رود به معنا سلامت از هر آفت و عیب و نقصی است و در قرآن کریم نیز به همین معنا به عنوان یکی از اسماء ذاتیه الهی به کار رفته است. « هو الله الذی لا اله الا هو الملك القدوس السلام (حشر 23) او خدایی است که جز او معبودی نیست، حاکم و مالکی که از هر عیب منزّه و همه از ناحیه او در سلامتند و سالم از هر نقصی است» 26

سلام به شکل متعدی، در باب تفعیل و به معنای تسلیم نیز به کار می رود. در این حالت در رابطه با خداوند متعال یکی از صفات فعلیه او به حساب می آید، یعنی عالم هر چه دارد تحت تسلیم قدرت لایزال الهی است.

بنابراین سلام در زیارت ائمه معصومین علیهم السلام می تواند به دو معنا باشد:

الف) سلام به معنای سالم بودن، این سلام از طرف خداوند، یعنی خدا پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و امامان علیهم السلام را از تمامی گناهان و عیوب و

نقصها مبرا قرارداده است و سلام زائر در واقع اقرار اوست بر سالم بودن و مبرا بودن حضرات ائمه علیهم السلام از جمیع گناهان و عیوب و از طرف دیگر دعا و درخواست سلامتی برای امام در قبال انواع بلاها و خطرات است.

خداوند در قرآن کریم نیز به همین معنا به رسولان خود سلام داده است: « سلام علی المرسلین، 27 سلام علی نوح فی العالمین، 28 سلام علی ابراهیم، 29 سلام علی موسی و هرون 30»

همچنین سلام خداوند و ملائکه به اهل بهشت از همین باب است. « سلام قولاً من رب رحیم 31»، « سلام علیکم بما صبرتم 32» زیرا بهشت جای افراد آلوده به گناه و معصیت و صاحب صفات ناپسندیده نیست.

ب) سلام در شکل متعدی و به معنای تسلیم باشد. معنای تسلیم انقیاد و واگذار کردن امری به کسی است 33.

این معنا از طرف حق تعالی یعنی خداوند با توجه به ربوبیت خود، ائمه علیهم السلام را واسطه در فیض نسبت به جمیع عوالم هستی قرار داده است. البته واسطه بودن به این معنا نیست که خداوند متعال کنار رفته و دست روی دست گذارده و امور را به حضرات ائمه علیهم السلام

واگذار نموده باشد. زیرا هیچ فاعلی در عالم حتی برای لحظه ای استقلال ندارد، حضرات ائمه علیهم السلام نیز نسبت به حضرت حق

استقلال ندارند و بلکه فاعل بودن اهل بیت علیهم السلام در طول فاعلیت خداوند متعال است.

27 - صافات 181 /

28 - صافات 79 /

29 - صافات 109 /

30 - صافات 120 /

31 - یسی 58 /

32 - رعد 24 /

33 - تاج العروس من جواهر القاموس، ج 61، ص 153

34 - هود 107 /

35 - التکویر 29 /

و سلام زائر یعنی؛ خود و جمیع شئون خویش را به محضر مقدس امام علیه السلام تسلیم می نماید و اعلام می دارد؛ چون بردهای گوش به فرمان آماده است تا جان، مال، خانواده و هرآنچه در توان دارد، در رکاب امام خویش فنا کند و در راه رسیدن به اهداف حجت خدا از هیچ تلاشی فروگذار نخواهد کرد .

اگر زائر به این معانی توجه داشته باشد حال او در وقت زیارت متفاوت خواهد بود و از زیارتش استفاده معنوی نموده و بعد از انصراف از زیارت تمام هم و غماو کسب رضایت امام زمان خواهد شد. والا در ادعای خود صداقت نداشته و نسبت به امام خویش وفادار نبوده است .

علیه السلام

این دو معنای مذکور، همان مطلبی است که امام صادق در جواب داود بن کثیررقی فرمودند. هنگامی که او معنای سلام بر رسول

گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم را پرسید؛ امام به حق ناطق، جعفر صادق علیه السلام فرمودند:

((چون خدای تبارک و تعالی (در عالم ارواح) پیغمبرش را و وصی او و دختر و دو پسرش و امامان دیگر و همه شیعیان را خلق فرمود، از آنها پیمان گرفت که (در بلاها) صبر کنند و (در برابر دشمنان خدا و هوای نفس) پایداری کنند و (جان خود و اسباب خویش را) در مرزها و سرحدها بکار بندند و از خدا پروا کنند.

و خدا (در مقابل این امور) به آنها وعده فرمود که زمین مبارک (مدینه یا بیت المقدس) و حرم امن (مکه) را تسلیمشان کند و بیت المعمور (فرشتگان یا خاندان ائمه) را برایشان بیاورد و سقف افراشته (تمام آسمانها و عرش یا برکات آسمان) را بآنها بنمایاند و ایشان را از دشمنان آسوده کند و زمین را به محلی امن و سالم از شرور تبدیل فرموده و آنچه را در زمین است برای آنها سالم دارد و ذره ای ناسازگاری در آن نباشد و هر چه را دوست داشته باشند، در زمین برای آنها موجود باشد .

پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم از همه امامان و شیعیان این پیمان را گرفت .

سلام بر آن حضرت یادآوری این عهد و پیمان و تجدید آنست برای پیامبر توسط خداوند؛ تا شاید خدای جل و عز در رسیدن وقت این پیمان تعجیل کند و سلامت و سازش را با تمام آنچه در پیمان بود، برای شما هرچه زودتر آماده کند. (36))

توجه به این نکته که تمام این خیرات و برکاتی که خداند متعال به ائمه علیهم السلام و شیعیان وعده داده، در دوران ظهور و حکومت

سراسر عدل امام مهدی علیه السلام تحقق مییابد، به سلامهای زیارت آل یاسین عمق بیشتری میبخشد و این جملات را دلنشین تر میکند. در واقع این سلام های بیست و سه گانه در خواست تحقق یافتن این پیمان و وعده الهی است.